

بررسی عوامل موثر در چگونگی شکل گیری حیات مرکزی در خانه های سنتی اقلیم سرد (نمونه موردی: شهر اردبیل)

بابک آهانگر عزیزی*1

1- مدرس دانشگاه آزاد اسلامی، واحد سما اردبیل، babak.ahangar@gmail.com

چکیده

هر چند معماری و بخصوص معماری خانه در طول تاریخ همواره دچار تغییر و تحول بوده است، اما این تحولات در ایران، در دهه های اخیر سرعت بیشتری گرفته است. با توجه به اهمیت خانه و محیط زندگی برای سلامت جسمی و روحی انسان و تأثیر طبیعت در ایجاد شرایط مطلوب محیطی و همچنین قطع رابطه انسان با طبیعت در زندگی شهری معاصر، به نظر می رسد بررسی تأثیر عوامل محیطی در پیدایش حیات مرکزی و ویژگی های آن در خانه های سنتی در اقلیم سرد که متأسفانه کمتر بدان پرداخته شده، می تواند در طراحی خانه ها و مجتمع های مسکونی معاصر که نیاز به فضای سبز و طبیعت در آنها احساس می شود، مورد استفاده قرار گیرد. در این تحقیق سعی شده است با بررسی تأثیر عوامل اقلیمی، فرهنگی- اجتماعی و... در پیدایش حیات مرکزی در خانه های تاریخی اقلیم سرد و ویژگی های شکلی، فضایی و معنایی آن با توجه به نمونه موردی خانه های تاریخی شهر اردبیل با استفاده از مدارک و مطالعات کتابخانه ای و همچنین مطالعات میدانی و مشاهدات عینی، عوامل تأثیر گذار در شکل گیری حیات مرکزی در خانه های تاریخی شهر اردبیل و نقاط مشترک موجود در آنها مشخص گردد.

واژه های کلیدی: حیات مرکزی، خانه، معماری سنتی، اقلیم سرد، اردبیل.

1- مقدمه

در طول تاریخ یکی از مهمترین عوامل تاثیرگذار در زندگی بشر، خانه و مسکن و به طور کلی محیط زندگی او بوده است. از این رو معماری خانه همواره یکی از مهمترین و جذاب ترین موضوعات برای معماران می باشد. "انسان وقتی از غار بیرون آمد نیاز به سرپناهی داشت و بر این اساس طبیعی است که قدیمی ترین مورد معماری ساختمان خانه باشد" [1].

معماری خانه و مسکن با توجه به شرایط اقلیمی و فرهنگ حاکم بر هر جامعه، دارای ویژگیهای کالبدی متفاوت و گاه منحصر بفردی است. با توجه به وجود شرایط اقلیمی بسیار متنوع در ایران، بناهای ایرانی نیز در طول تاریخ در هماهنگی با شرایط اقلیمی و موقعیت جغرافیایی و همچنین ویژگیهای فرهنگی هر منطقه، دارای تنوع زیادی گشته است. تنوعی که از مقایسه خانه های اقلیم گرم و مرطوب در سواحل شمال ایران و خانه های مناطق کویری مرکزی و همچنین خانه های اقلیم سرد و کوهستانی و دیگر مناطق جغرافیایی ایران، به خوبی قابل مشاهده است. جالب توجه اینکه در هر یک از مناطق جغرافیایی، با تغییراتی اندک در شرایط محیطی از جمله توپوگرافی، مصالح موجود